

DESCOPERIRI MONETARE DIN MOLDOVA. XI*

DE
LUCIAN MUNTEANU**

Abstract:

The paper presents new coin finds from various places in Moldavia. The coins belong to hoards or they are stray finds in some cases. They date back to the ancient, medieval and modern times and they were discovered in the following locations: I. Botoșani (Botoșani County) (1 AR, Vespasianus: Domitianus, Rome, 76; 1 AR, Traianus, Rome, 101-102; 1 AR, Marcus Aurelius, Rome, 177; 1 AE, Constantinus I, Cyzicus, 324-330; the first three coins may belong to a Roman imperial coin hoard); II. Fedești (Vaslui County) (1 AE, Phillip II, "Apollo" type, c. 359-336 BC (or postum); the coin might be part of the well-known Fedești hoard); III. Horodiștea (Botoșani County) (hoard containing more than 600 coins, of which only 10 denari were recovered: 1 AR, Vitellius, Rome, 69; 3 AR, Vespasianus, Rome, 70, 73, 76; 1 AR, Vespasianus: Domitianus, Rome, 76; 1 AR, Domitianus, Rome, 92; 1 AR, Traianus, Rome, 108-111; 1 AR, Antoninus Pius, Rome, 152-153; 1 AR, Antoninus Pius: Diva Faustina I, Rome, after 141; 1 AR, Marcus Aurelius, Rome, 176); IV. Botoșani (Botoșani County) (1 AE, Lithuania, Wilna/Brześć, Jan Kazimierz, szeląg, 1666); V. Iași (Iași County) (all coins come from archaeological research: A. Mihai Eminescu Street no. 5: 1 AE, Polish Crown, Ujazdów, Jan Kazimierz, szeląg, 1664; 1 AE, Swedish Empire, Riga, Kristina, Schilling, 1653; Ottoman Empire, Mustafa III, Islâmbol, para, 1771/1772; B. Toma Cozma Street nos. 7B-9: 1 AR, Austrian Empire, Wien, Franz II. (I.), 3 Kreuzer, 1820; C. Zugravi Street no. 64: 1 AE, Russian Empire, Ekaterina II Alekseevna, Sadagura, 2 paras/3 kopecks, 1772).

Keywords: coin finds, Moldavia, ancient, medieval and modern coins, hoards, stray finds.

Scopul acestei serii de lucrări, pe care am inițiat-o acum câțiva ani¹, îl reprezintă actualizarea informațiilor numismatice de pe întreg teritoriul de la răsărit de Carpați. O parte semnificativă a acestui demers constă în revizuirea unor date imprecise sau incomplete despre descoperiri monetare mai vechi, care au fost deja asimilate în literatura de specialitate. Într-o bună măsură, tocmai acest lucru își propune lucrarea de față. De asemenea, sunt făcute cunoscute câteva dintre piesele monetare deosebite aflate recent în Moldova, majoritatea provenind din cercetări arheologice.

Emisiunea de bronz macedoneană, cu numele lui Filip II (Cat. nr. II), constituie o descoperire remarcabilă, fiind doar a treia piesă de acest fel, atestată cu certitudine în arealul geților răsăriteni². Este posibil ca moneda să fi aparținut binecunoscutului tezaur histrian, aflat în așezarea din punctul „Recea”³. De altfel, între piesele de bronz histriene din seria „Apollo/Fedești” și cele macedonene, purtând capul aceleiași divinități, există numeroase similitudini în ceea ce privește iconografia, greutatea, cronologia și aria de circulație, care au

* Acest articol a fost elaborat cu sprijinul unui grant acordat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din România, CNCS-UEFISCDI, în cadrul proiectului cu numărul PN-III-P4-ID-PCE-2016-0279.

** Institutul de Arheologie, Iași; lucanas2000@yahoo.com.

¹ Pentru numerele anterioare, a se vedea: MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1988; MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1993; MIHAILESCU-BÎRLIBA, NICOLAE, ASĂVOAIE 2002; MUNTEANU, ONEL 2012; MUNTEANU 2013; MUNTEANU, IAȚCU 2014; MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2015a; MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2016; MUNTEANU 2017a; MUNTEANU 2018.

² Se mai cunosc doar două astfel de piese în această zonă, la Rădăești (jud. Vaslui) (1 ex. tip „Apollo?”) (MIHAILESCU-BÎRLIBA 1990: 141, Nr. 183) și, respectiv, la Tudora (Raionul Ștefan Vodă, Republica Moldova) (1 ex. tip „Apollo”, în așezare) (MATVEEV, BOLDUREANU 2018: 267-270).

³ Despre această descoperire a se vedea, recent, TALMAȚCHI, MUNTEANU 2018: 209-220 (nota 1, cu întreaga bibliografie).

favorizat teaurizarea lor împreună, pe teritoriul Dobrogei⁴. O asemenea asociere a celor două specii monetare, care ar fi inclus și o piesă a cetății Bottike (tot cu imaginea lui Apollo)⁵, s-ar fi putut petrece și în cazul depozitului de la Fedești, care are o certă origine istro-pontică, ajungând în teritoriul „barbar” nord-dunărean în circumstanțe excepționale⁶. Recuperarea monedelor care compuneau tezaurul a fost îngreunată de șuvoaiele de apă pluviale, care au dislocat piesele din locul unde au fost depuse inițial și le-au purtat pe distanțe considerabile⁷. Astfel s-ar putea justifica faptul că emisiunea macedoneană a fost găsită relativ recent, la o distanță destul de mare (cca. 800 m) de locul în care se presupune că ar fi fost îngropat depozitul.

Lotul de monede antice aflate în municipiul Botoșani conține trei piese romane imperiale timpurii, din argint (Cat. nr. I.1-3) și o emisiune târzie, din bronz (Cat. nr. I.4). Identificarea lor detaliată s-a realizat pe baza fotografiilor. Doar într-un singur caz a fost necesară corectarea identității emitentului (Cat. nr. I.3)⁸. De asemenea, piesa din bronz, despre care existau doar date generale, a fost încadrată cronologic, în mod corespunzător. Se pot face doar speculații pe seama caracterului acestei descoperiri, în absența unor informații mai precise. Cei trei denari, care se înscriu cronologic, ar putea aparține unui tezaur. Cea mai mare parte a depozitelor monetare romane imperiale descoperite în Moldova au în compoziția lor nuclee consistente de emisiuni din argint, care se datează în perioada Traianus – Marcus Aurelius⁹. Piesa din metal comun nu este legată, în niciun fel, de prezumtiva acumulare, ea reprezentând, probabil, o descoperire izolată, dintr-o perioadă mai târzie¹⁰. O situație relativ similară am constatat, anterior, în cazul unui lot de piese originare de la Olăreni (jud. Vrancea)¹¹.

Tezaurul de la Horodiștea (com. Păltiniș, jud. Botoșani) (Cat. nr. III.1-10) reprezintă una dintre descoperirile monetare romane imperiale importante de pe teritoriul Moldovei, prin numărul de monede, prin orizontul cronologic căruia i-ar putea aparține și prin poziția lui geografică în arealul de la răsărit de Carpați. Din păcate au fost recuperate foarte puține informații despre acest depozit. S-a păstrat o descriere amănunțită a vasului în care se aflau monedele (o cană de dimensiuni mari, tipică culturii arheologice „Poienești-Vârteșcoiu”)¹². Tezaurul ar fi avut, inițial, circa 600 de piese, dintre care unele ar fi fost din bronz¹³. Cel mai probabil, acestea ar putea reprezenta emisiuni *subaeratae*¹⁴, care se întâlnesc în depozite similare¹⁵ sau ar putea proveni din alte descoperiri din aceeași zonă¹⁶. Doar o mică parte dintre piese s-au păstrat în colecția școlii din Brăești (jud. Botoșani), majoritatea pierzându-se în timpul celui de-al Doilea Război¹⁷.

În literatura numismatică, alături de tezaurul de la Horodiștea (-Crăiniceni), este înregistrat un depozit cvasi-similar la Brăești. Cel mai probabil este vorba despre o eroare, fiind vorba despre aceleași piese, descoperite într-o localitate, dar păstrate în altă parte. Se poate doar imagina scenariul probabil care condus la

⁴ Două astfel de depozite, despre care există doar informații sumare (Isaccea – „Movilele Dese” și împrejurimile orașului Tulcea), conțin ambele categorii de monede (TALMAȚCHI 2009: 90).

⁵ PETOLESCU, BUZDUGAN 1997: 16, Nr. 11.

⁶ TALMAȚCHI, MUNTEANU 2018: 215-216.

⁷ MITREA *et al.* 1982: 47; MITREA, BUZDUGAN, APOSTOL 1984: 150.

⁸ ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 231, Nr. 94k; 634, Pl. CCLVIII.9; MITREA 1971a: 126, Nr. 52; MITREA 1971b: 406, Nr. 52; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 256, Nr. 39 (Marcus Aurelius, în loc de Antoninus Pius).

⁹ MIHAILESCU-BÎRLIBA 1979: 320-321; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 81, 87, 97, 100, 103, 109; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1991: 58; MITREA, MIHAILESCU-BÎRLIBA 2003: 200.

¹⁰ O listă actualizată descoperirilor de bronzuri de la Constantinus I, la răsărit de Carpați, a se vedea la LĂZĂRESCU 2014: 219-220.

¹¹ MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2015a: 176, 181-182, Nr. III; MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2015b: 29-31, 33-34, Nr. III.

¹² ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; IGNAT 1987: 111, Nr. 16; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1998: 137-138.

¹³ ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204.

¹⁴ MITREA 1971a: 127, Nr. 60; MITREA 1971b: 407, Nr. 60; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 261, Nr. 73.

¹⁵ MUNTEANU, POPUȘOI 2014: 3-6.

¹⁶ MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 261, Nr. 73.

¹⁷ ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204.

nașterea acestei confuzii. În anul 1955, N. Zaharia a văzut și a fotografiat monedele păstrate la Brăești¹⁸, fără a obține informații despre locul exact al descoperirii lor. Pentru a beneficia de o opinie avizată, el a trimis aceste date lui B. Mitrea, care a realizat o identificare preliminară, introducând în literatura de specialitate „tezaurul de la Brăești”¹⁹, localitate care, în momentul respectiv aparținea, administrativ, de regiunea Suceava. Ulterior, N. Zaharia a documentat descoperirea, plasând-o, corect, la Crăiniceni (care a fost inclus în localitatea Horodiștea, în anul 1968) și a publicat-o însoțită de ilustrații²⁰, fără a face, însă, rectificările necesare. Datele din lucrarea specialiștilor ieșeni au fost preluate ca atare de către același B. Mitrea²¹. Începând din acest moment, în literatura de specialitate, deopotrivă arheologică²² și numismatică²³, s-a perpetuat informația eronată despre existența a două tezaure, unul la Brăești și altul la Horodiștea (-Crăiniceni). Mai mult, diferitele modificări administrative, precum și numele relativ similare ale unor localități (Brăești, jud. Botoșani, denumit greșit, de către unii autori, drept Brăiești, care este o localitate în județul vecin, Suceava), au sporit confuzia în ceea ce privește identitatea acestui depozit²⁴.

Fără îndoială avem de-a face cu un singur tezaur, din a cărui compoziție s-au păstrat doar câteva piese, la școala din Brăești. Persistă unele neclarități și cu privire la identificarea acestora. O primă listă sumară, conținând opt denari ordonați pe împărați, a fost realizată de către B. Mitrea²⁵. Ulterior, N. Zaharia, considera că s-ar fi păstrat în colecția școlii respective doar cinci monede de la Antoninus Pius, „dintre care trei de bronz și două de argint”²⁶. Dar, în aceeași lucrare au fost ilustrate 10 piese²⁷, printre care se găsesc toate cele opt exemplare identificate de către B. Mitrea. De altfel, aceasta este o confirmare solidă a faptului că cele două descoperiri coincid. Exclusiv pe baza fotografiilor, V. Mihailescu-Bîrliba a stabilit identitatea emitenților, cu o mică eroare²⁸.

Chiar și într-o formă restrânsă, structura cronologică a tezaurului de la Horodiștea este una tipică depozitelor de denari romani imperiali, aflate pe teritoriul Moldovei²⁹. E dificil de apreciat, în mod precis, cărui orizont cronologic i-ar putea aparține această descoperire. Numărul mare de denari flavieni ar putea reprezenta un argument pentru încheierea tezaurului în vremea lui Marcus Aurelius³⁰. Dar depozitele de dimensiuni semnificative constituie, totuși, o excepție în cadrul acestei grupe³¹. Majoritatea acestor acumulări cunoscute sunt mai târzii, având ultimele emisiuni de la Commodus-Septimius Severus³². Indiferent de cronologia sa,

¹⁸ ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204.

¹⁹ MITREA 1963a: 469, Nr. 20 MITREA 1963b: 593, Nr. 20.

²⁰ ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 631, Pl. CCLV.4-11; 635, Pl. CCLIX.1-2. De altfel, în dreptul localității Brăești, nu mai apar niciun fel de informații referitoare la monedele respective.

²¹ MITREA 1971a: 127, Nr. 60; MITREA 1971b: 407, Nr. 60.

²² PĂUNESCU, ȘADURSCHI, CHIRICA 1976: 59, Nr. V.1.G (Brăești); 200, Nr. XLIV.3.D (Horodiștea); BICHIR 1976: Pl. II, Nr. 69 (Horodiștea-Crăiniceni); 88 (Brăești); SANIE 1981: 71 (Crăiniceni); 198, Nr. 72 (Horodiștea); 200, Nr. 125 (Brăești); IONIȚĂ 1982: Fig. 20, Nr. 2 (Brăești); Fig. 21, Nr. 1 (Crăiniceni).

²³ MIHAILESCU-BÎRLIBA 1970: 308 (Crăiniceni), 314, Nr. 2 (Brăești); MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 257, Nr. 43 (Brăești); 261, Nr. 73 (Crăiniceni/Horodiștea); SANIE, ȘADURSCHI 1979: 188, 191, Nr. 2 (Horodiștea); Nr. 19 (Brăești); DEPEYROT, MOISIL 2008: 21-22, Nr. 22.1-8 (Brăești); 116-117, Nr. 70.1-10 (Horodiștea); MUNTEANU 2017b: 928, Nr. 18 (Brăești); 52 (Horodiștea).

²⁴ A se vedea, recent, DEPEYROT, MOISIL 2008: 21-22, Nr. 22.1-8, care plasează tezaurul la „Brăești, com. Cornu Lunii [sic!], jud. Suceava”.

²⁵ MITREA 1963a: 469, Nr. 20 MITREA 1963b: 593, Nr. 20.

²⁶ ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204.

²⁷ ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 631, Pl. CCLV.4-11; 635, Pl. CCLIX.1-2.

²⁸ MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 261, Nr. 73 (piesa de la Vitellius este atribuită, eronat, lui Vespasianus).

²⁹ MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 81, 87, 97, 100, 103, 109; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1991, 58-59; MUNTEANU 2017b: 925.

³⁰ MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 82-84, Tab. XIV; MUNTEANU, MIHĂILESCU, DUMITROAIA 2017: 99-100, 113-125, Tab. 3-5.

³¹ MUNTEANU, MIHĂILESCU, DUMITROAIA 2017: 97; MUNTEANU, MIHĂILESCU 2018: 219-220.

³² MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 88-90, Tab. XV; 94-96, Tab. XVI.

remarcăm poziția relativ excentrică a acestui tezaur pe harta descoperirilor romane imperiale de la răsărit de Carpați³³.

În rândul monedelor medievale și moderne doar piesa de la Botoșani (Cat. nr. IV) reprezintă o descoperire întâmplătoare. Restul monedelor din această categorie au fost aflate în cursul cercetărilor arheologice preventive, care s-au desfășurat, recent, în orașul Iași. Ele provin din contexte arheologice bine precizate și au o contribuție semnificativă la încadrarea cronologică a unor complexe. Astfel, cele două piese poloneze (Cat. nr. V.1-2) și cea otomană (Cat. nr. V.3), aflate pe Strada Mihai Eminescu, nr. 5, atestă existența unor nivele de locuire din veacurile XVII-XVIII. Moneda rusească (Cat. nr. V.5) datează, destul de exact, perioada de funcționare a edificiului dezvelit pe strada Zugravi, nr. 64. O situație interesantă este cea înregistrată pe strada Toma Cozma, nr. 7B-9, unde o emisiune austriacă (Cat. nr. V.4) a fost descoperită împreună cu materiale contemporane. Cel mai probabil, moneda, care nu se mai afla în uz, a fost păstrată pentru valoarea metalului prețios.

Toate aceste piese medievale și moderne, având proveniență diversă, au jucat un rol important în circulația monetară din Moldova, în veacurile XVII-XIX. Emisiunile poloneze și suedeze (și imitațiile lor) aparțin unui val de numerar mărunt care a invadat piața din Moldova, în ultima parte a secolului al XVII-lea³⁴. În veacul următor, paraua turcească a avut o poziție dominantă³⁵, monedele austriece au fost folosite frecvent în tranzacțiile din prima parte a secolului al XIX-lea³⁶, iar mari cantități de „bani de război” de la Sadagura nu au fost absorbite de către piață, pierzându-și valoarea după retragerea trupelor rusești³⁷.

Le sunt recunoscător colegilor care mi-au pus la dispoziție pentru studiu, o bună parte dintre monedele prezentate, alături de prețioase informații referitoare la descoperirea lor: Dan Aparaschivei, Elena-Cristina Cordoș, Ștefan Honcu, Marian Adrian Lie, Diana-Măriuca Vornicu (Iași) și Mircea Oancă (Bârlad).

CATALOGUL DESCOPERIRILOR³⁸

A. MONEDE ANTICE

I. Botoșani (jud. Botoșani)

Monedele au fost descoperite, în mai multe rânduri, în locul viran din strada Dobrogeanu Gherea, nr. 54, din orașul Botoșani. Informațiile despre piese au fost obținute de către N. Zaharia, în anul 1952, iar identificarea monedelor a fost realizată pe baza ilustrațiilor publicate de către acesta.

Bibl.: ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 231, Nr. 94k; 634, Pl. CCLVIII.7-10; MITREA 1971a: 126, Nr. 52; MITREA 1971b: 406, Nr. 52; PĂUNESCU, ȘADURSCHI, CHIRICA 1976: 52, Nr. IV.1.I; SANIE, ȘADURSCHI 1976: 89, Nr. 15; SANIE, ȘADURSCHI 1979: 193, Nr. 15; IGNAT 1977: 82, nota 31; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 256, Nr. 39; SANIE 1981: 200, Nr. 122.

1. AR; fără date metrologice; s.c.;
Av. CAESARA[VGF D]OMITIANVS
Rv. COSIII

³³ O hartă actualizată a acestor tezaururi a se vedea la MUNTEANU 2017b: 928, Fig. 1.

³⁴ MUNTEANU 2006: 450; BUTNARIU 2009: 413-414.

³⁵ VÎLCU, BOLDUREANU 2015: 268.

³⁶ ZANE 1930: 104, 163, 201, nota 1; 211, notele 2-3.

³⁷ ILIESCU, KIRIȚESCU 1997: 114-115.

³⁸ Sunt folosite următoarele abrevieri pentru metale (AR – argint, AE – bronz), date metrologice (g – gram, m – metru, mm – milimetru, h – ax (ora)), stare de conservare a monedelor (b.c. – bine conservată, f.s.c. – foarte slab conservată, s.c. – slab conservată), date arheologice (S – secțiune; Cx – complex; E – edificiu) și colecții (MIM – Muzeul de Istorie a Moldovei, Complexul Muzeal Național „Moldova”, Iași; MVPB – Muzeul „Vasile Pârvan”, Bârlad; (f.) nr. inv. – (fără) număr de inventar). Mulțumesc domnului Dan Vasilescu (Constanța) pentru sfaturile prețioase care au ajutat la identificarea corectă a monedei romane târzii (Cat. nr. I.4).

Imperiul Roman, Vespasianus: Domitianus, Roma, *denarius*, începutul anului 76 – începutul anului 77 (RIC II/1²: 125, nr. 921) sau anul 76 (MER III: 105, nr. 160-170);

Bibl.: ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 231, Nr. 94k; 634, Pl. CCLVIII.7; MITREA 1971a: 126, Nr. 52; MITREA 1971b: 406, Nr. 52; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 256, Nr. 39.

2. AR; fără date metrologice; s.c.;
Av. [IMPCAESNERV]ATRAIANAVGGERM
Rv. P•M•TR•P•COS•III•P•P•
Imperiul Roman, Traianus, Roma, *denarius*, anii 101-102 (RIC II: 248, nr. 61) sau 1 ianuarie-sfârșitul lui martie 101 – octombrie 102 (MER IV: 45, nr.128 var.) sau 1 ianuarie 101 - decembrie 102 (MIR 14: 250, nr. 125a-2);
Bibl.: ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 231, Nr. 94k; 634, Pl. CCLVIII.8; MITREA 1971a: 126, Nr. 52; MITREA 1971b: 406, Nr. 52; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 256, Nr. 39.
3. AR; fără date metrologice; s.c.;
Av. [MA]NTONINVSAVG GER[MSAR]M
Rv. TRPXXXIIMP [VIIIICOSIIPP]/ PAXAVG (în exergă)
Imperiul Roman, Marcus Aurelius, Roma, *denarius*, decembrie 176 – toamna lui 177 (RIC III: 242, Nr. 369) sau 1 ianuarie – septembrie 177 (MIR 18, p. 132, Nr. 374-4/30);
Bibl.: ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 231, Nr. 94k; 634, Pl. CCLVIII.9; MITREA 1971a: 126, Nr. 52; MITREA 1971b: 406, Nr. 52; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 256, Nr. 39.
4. AE; fără date metrologice; s.c.;
Av. CONST[AN TINVSAVG]
Rv. PROVIDEN TI[AEAVGG]/ SMK[...] (în exergă)
Imperiul Roman, Constantinus I, Cyzicus, *folles*, anii 324-330 (LRBC I: 27-28; RIC VII: 647-653);
Bibl.: ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 231, Nr. 94k; 634, Pl. CCLVIII.10; MITREA 1971a: 126, Nr. 52; MITREA 1971b: 406, Nr. 52; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 256, Nr. 39.

II. Fedești (com. Șuletea, jud. Vaslui)

Moneda a fost aflată în punctul „Șeptel”, pe panta către „Valea Tăieturii”, în zona drumului care străbate localitatea Fedești, spre vest, către Banca. Ea a fost donată Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârlad de către domnul Neculai Claudiu Apostol, învățător în comuna Șuletea, la data de 30.10.2017 (Act de donație nr. 1018).

Bibl.: inedită.

5. AE; 6,15 g; 16x18 mm; 9 h; s.c.; MVPB nr. inv. B15.760;
Av. Capul lui Apollo, cu *tainia*, spre dreapta;
Rv. Tânăr nud, pe cal, galopând spre stânga; sub cal, litera N; [ΦΙ]ΛΙΠΠΟΥ;
Filip II (359-336) sau postum; monetărie neidentificată din Macedonia (?) (BELLINGER 1964: 42, Nr. 58; SNG Cop. II.2: Pl. 14, Nr. 614; SNG ANS 8: Pl. 33, Nr. 939; SNG Alpha Bank I: Pl. XVI, Nr. 388-390).

III. Horodiștea (com. Păltiniș, jud. Botoșani)

Tezaurul a fost descoperit în anul 1935, în condiții puțin cunoscute, în vatra satului Crăiniceni (azi, parte din localitatea Horodiștea). În compoziția acestuia s-ar fi aflat circa 600 de monede romane imperiale „din argint și din bronz”, care erau adăpostite într-o cană de lut, fără toartă, cu gura largă, confecționată din pastă fină, cenușie, cu lustru la exterior și lucrată la roată, având înălțimea de 30 cm. O parte dintre piese și vasul ceramic au intrat în colecția Muzeului școlar din Brăești (jud. Botoșani), majoritatea pierzându-se în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. S-au păstrat fotografiile, de slabă calitate, doar pentru 10 dintre aceste piese. Pe baza imaginilor respective, slabe calitativ, s-a realizat identificarea lor detaliată, cu ajutorul cataloagelor de specialitate.

Bibl.: MITREA 1963a: 469, Nr. 20 MITREA 1963b: 593, Nr. 20; MITREA 1971a: 127, Nr. 60; MITREA 1971b: 407, Nr. 60; ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 631, Pl. CCLV.4-11; 635, Pl. CCLIX.1-2; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1970: 308, 314, Nr. 2; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 257, Nr. 43; 261, Nr. 73; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1998: 136; CHIȚESCU 1971: 403, Nr. 5; BICHIR 1973: Pl. II, Nr. 69; BICHIR 1976: Pl. II, Nr. 69; 88; PĂUNESCU, ȘADURSCHI, CHIRICA 1976: 59, Nr. V.1.G; 200, Nr. XLIV.3.D; SANIE, ȘADURSCHI 1976: 88; SANIE, ȘADURSCHI 1979: 188, 191, Nr. 2; Nr. 19; IGNAT 1977: 82, nota 32; IGNAT 1987: 104-105, 111, Nr. 16; SANIE 1981: 71; 198, Nr. 72; 200, Nr. 125; IONIȚĂ 1982: Fig. 20, Nr. 2; Fig. 21, Nr. 1;

DEPEYROT, MOISIL 2008: 21-22, Nr. 22.1-8; 96; 116-117, Nr. 70.1-10; MUNTEANU 2017b: 928, Nr. 18; 52; MUNTEANU, MIHĂILESCU, DUMITROAIA 2017: 97; MUNTEANU, MIHĂILESCU 2018: 220.

6. AR; fără date metrologice; s.c.;
Av. AVITELLIVSGERMANICVSIMP
Rv. CONCORDIA[PR]
Imperiul Roman, Vitellius, Roma, *denarius*, c. sfârșitul lui aprilie – 20 decembrie 69 (RIC I²: 271, Nr. 66; MER III: 75, Nr. 31-32);
Bibl.: MITREA 1963a: 469, Nr. 20 MITREA 1963b: 593, Nr. 20; MITREA 1971a: 127, Nr. 60; ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 631, Pl. CCLV.7; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 257, Nr. 43; DEPEYROT, MOISIL 2008: 21, Nr. 22.1.
7. AR; fără date metrologice; s.c.;
Av. IMPCAESARVESPASIANSVAVG
Rv. COSITER TRPOT
Imperiul Roman, Vespasianus, Roma, *denarius*, ianuarie – iunie (sau mai târziu) 70 (RIC II/1²: 60, Nr. 29) sau anii 69-70 (MER III: 89, Nr. 18);
Bibl.: MITREA 1963a: 469, Nr. 20 MITREA 1963b: 593, Nr. 20; ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 631, Pl. CCLV.11; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 257, Nr. 43; 261, Nr. 73; DEPEYROT, MOISIL 2008: 21, Nr. 22.2-5; 117, Nr. 70.1-5.
8. AR; fără date metrologice; s.c.;
Av. IMPCAESVESP AVGCENS
Rv. PONTIF MAXIM
Imperiul Roman, Vespasianus, Roma, *denarius*, anul 73 (RIC II/1²: 98, Nr. 546; MER III: 96, Nr. 86-87);
Bibl.: MITREA 1963a: 469, Nr. 20 MITREA 1963b: 593, Nr. 20; ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 631, Pl. CCLV.10; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 257, Nr. 43; 261, Nr. 73; DEPEYROT, MOISIL 2008: 21, Nr. 22.2-5; 117, Nr. 70.1-5.
9. AR; fără date metrologice; f.s.c.;
Av. IMPCAESAR VESP[ASIANVSAVG]
Rv. IOVIS CVSTOS
Imperiul Roman, Vespasianus, Roma, *denarius*, anul 76 (RIC II/1²: 120, Nr. 849) sau anii 75-79 (MER III: 113, Nr. 249-250);
Bibl.: MITREA 1963a: 469, Nr. 20 MITREA 1963b: 593, Nr. 20; ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 631, Pl. CCLV.8; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 257, Nr. 43; 261, Nr. 73; DEPEYROT, MOISIL 2008: 21, Nr. 22.2-5; 117, Nr. 70.1-5.
10. AR; fără date metrologice; s.c.;
Av. CAESARAVGF [DOM]ITIA[NVS]
Rv. COS[III]
Imperiul Roman, Vespasianus: Domitianus, Roma, *denarius*, începutul anului 76 – începutul anului 77 (RIC II/1²: 125, Nr. 921) sau anul 76 (MER III: 105, Nr. 160-170);
Bibl.: MITREA 1963a: 469, Nr. 20 MITREA 1963b: 593, Nr. 20; ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 631, Pl. CCLV.4; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 257, Nr. 43; 261, Nr. 73; DEPEYROT, MOISIL 2008: 21, Nr. 22.2-5; 117, Nr. 70.1-5.
11. AR; fără date metrologice; b.c.;
Av. IMPCAESDOMITAVG GERMPMTRPXI
Rv. IMPXXICOSXVICENSPPP
Imperiul Roman, Domitianus, Roma, *denarius*, 1 ianuarie – 13 septembrie 92 (RIC II/1²: 318, Nr. 733) sau anul 92 (MER III: 263, Nr. 179-180);
Bibl.: MITREA 1963a: 469, Nr. 20 MITREA 1963b: 593, Nr. 20; ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 631, Pl. CCLV.5; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 257, Nr. 43; 261, Nr. 73; DEPEYROT, MOISIL 2008: 21, Nr. 22.6; 117, nr. 70.6.
12. AR; fără date metrologice; f.s.c.;

Av. IMPTRAIANOAVGGERDACPMPTRP

Rv. [COSVPPSPQROPTIMO]PRINC

Imperiul Roman, Traianus, Roma, *denarius*, anii 103-111 (RIC II: 252-254) sau anii 108-111 (MER IV: 69-72) sau a doua jumătate a anului 107 – toamna anului 111 (MIR 14: 323-339, 368-372);

Bibl.: MITREA 1963a: 469, Nr. 20 MITREA 1963b: 593, Nr. 20; ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 631, Pl. CCLV.9; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 257, Nr. 43; 261, Nr. 73; DEPEYROT, MOISIL 2008: 22, Nr. 22.7; 117, Nr. 70.7.

13. AR; fără date metrologice; b.c.;

Av. ANTONINVS AVGPI VSPP[TRPXV]I

Rv. COS IIII

Imperiul Roman, Antoninus Pius, Roma, *denarius*, anii 152-153 (RIC III: 53, Nr. 219; BMC IV: 114, Nr. 784);

Bibl.: ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 635, Pl. CCLIX.1; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 261, Nr. 73; DEPEYROT, MOISIL 2008: 117, Nr. 70.8-9.

14. AR; fără date metrologice; b.c.;

Av. DIVA FAVSTINA

Rv. AVG VSTA

Imperiul Roman, Antoninus Pius: Diva Faustina I, Roma, *denarius*, după anul 141 (RIC III: 71, Nr. 362; BMC IV: 60, Nr. 421; 61, Nr. 426);

Bibl.: MITREA 1963a: 469, Nr. 20 MITREA 1963b: 593, Nr. 20; ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 631, Pl. CCLV.6; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 257, Nr. 43; 261, Nr. 73; DEPEYROT, MOISIL 2008: 22, Nr. 22.8; 117, Nr. 70.8-9.

15. AR; fără date metrologice; b.c.;

Av. MANTONINVS AVG GERMSARM

Rv. TRPXXX IMPVIII COS IIII

Imperiul Roman, Marcus Aurelius, Roma, *denarius*, decembrie 175 – decembrie 176 (RIC III: 240, Nr. 353) sau 1 ianuarie – octombrie 176 (MIR 18: 126, Nr. 324-4/30).

Bibl.: ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 273, Nr. 204; 635, Pl. CCLIX.2; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 261, Nr. 73; DEPEYROT, MOISIL 2008: 117, Nr. 70.10.

B. MONEDE MEDIEVALE ȘI MODERNE

IV. Botoșani (jud. Botoșani)

Moneda provine, împreună cu cele antice, din locul viran de pe strada Dobrogeanu Gherea, nr. 54, din orașul Botoșani, informațiile fiind obținute de către N. Zaharia, în anul 1952.

Bibl.: ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 231, Nr. 94k; 635, Pl. CCLIX.8.

16. AE; fără date metrologice; b.c.;

Regatul Poloniei: Lituania, Jan Kazimierz, Wilna/Brześć (pe avers, TLB – Titus Livius Boratini; pe revers, HKPL – Hieronim Kirszenstein [Podskarbi Litewski]), *szeląg*, anul 1666 (GUMOWSKI 1960: 154, Nr. 1871; KOPICKI 1995: 160, Nr. 3601).

V. Iași (jud. Iași)

Monedele au fost descoperite în cursul cercetărilor arheologice preventive, realizate de către membrii Institutului de Arheologie din Iași (responsabil științific – D. Aparaschivei), în diferite puncte de pe teritoriul municipiului Iași.

A. Strada Mihai Eminescu, nr. 5

Săpăturile arheologice s-au desfășurat în luna martie a anului 2019. Prima dintre monede (Cat. nr. V.1) a fost aflată într-o groapă menajeră (S I; Cx 2; - 0,50 m), care conținea materiale arheologice (fragmente ceramice, vitrice și obiecte din fier) din veacul al XVIII-lea. Cea de-a doua (Cat. nr. V.2) provine dintr-un complex similar (S I; Cx 10; - 0, 90 m), care se datează în aceeași perioadă. Ultima piesă (Cat. nr. V.3) a fost descoperită în partea sud-vestică a suprafeței cercetate, în al doilea nivel stratigrafic (S I; - 0,70 m).

Bibl.: inedite.

17. AE; 0,79 g; 15 mm, ora 12; f.s.c.; MIM, f. nr. inv;

Regatul Poloniei: Coroana, Jan Kazimierz, Ujazdów (pe avers, TLB – Titus Livius Boratini), *szeląg*, anul 1664 (GUMOWSKI 1960: 148, Nr. 1643; KOPICKI 1995: 84, Nr. 1552).

18. AE; 0,28 g; 11x14 mm; f.s.c.; bătută descentrat pe avers și pe revers și cu amprenta altor ștanțe pe ambele părți; ruptă (lipsește 1/4 din monedă); perforată ascuțit; MIM, f. nr. inv;
Imperiul Suedez: Livonia, Kristina, Riga (oraș), *Schilling*, anul 1653 (FEDOROV 1966: 287, Nr. 815; MROWIŃSKI 1986: 148, Nr. 544) sau imitație de șiling suedez, probabil din vremea lui Eustratie Dabija (MBR 1977: 96, Nr. 892 var.).
19. AR; 0,29 g; 15 mm; ora 12; s.c.; perforată ascuțit; MIM, f. nr. inv;
Imperiul Otoman, Mustafa III, Islâmbol, *para*, anul 1185 AH [1771/1772] (PERE 1968: 216, Nr. 639; SULTAN 1977: 261, Nr. 2159-2160).

B. Strada Toma Cozma, nr. 7B-9

Cercetarea arheologică preventivă s-a desfășurat în perioada aprilie-mai 2019. Moneda a fost aflată pe fundul unei gropi cu resturi menajere (S II; Cx 6; - 2,40 m) din veacul al XX-lea.
Bibl.: inedită.

20. AR; 1,64 g; 20 mm; ora 12; b.c.; MIM, f. nr. inv;
Imperiul Austriac: Arhiducatul Austriei, Austria Inferioară, Franz II. (I.), Viena (sigla A), 3 *Kreuzer*, anul 1820 (HERINEK 1970: 218, Nr. 977).

C. Strada Zugravi, nr. 64

Moneda a fost descoperită, în timpul cercetărilor din anul 2018, pe podeaua uneia din cele două camere ale unui edificiu din piatră (S II; E 1; - 1,60 m).
Bibl.: inedită.

21. AE; 18,07 g; 29 mm; ora 12; f.s.c.; ruptă (la margine);
Imperiul Rus: Moldova și Țara Românească, Ekaterina II Alekseevna, Sadagura, 2 *parale*/3 *copieci*, anul 1772 (MBR 1977: 104, Nr. 1094-1100; BITKIN II 2003: 698, Nr. 1247).

BIBLIOGRAFIE

BELLINGER 1964	Bellinger, A. R., <i>Philippi in Macedonia</i> , in: <i>The American Numismatic Society. Museum Notes</i> , 11, New-York, 29-52.
BICHIR 1976	Bichir Gh., <i>Archaeology and History of the Carpi from the Second to the Fourth Century A.D.</i> , I-II, BAR-SS 16, Oxford.
BICHIR 1973	Bichir Gh., <i>Cultura carpică</i> , Ed. Academiei R.S.R., București.
BITKIN II 2003	Bitkin, V., <i>Svodnyi katalog monet Rossii/Composite Catalogue of Russian coins. II. 1740-1917</i> , Junona Moneta, Kiev.
BMC IV	<i>Coins of the Roman Empire in the British Museum. IV. Mattingly, H., Antoninus Pius to Commodus</i> , Oxford University Press, London, 1940.
BUTNARIU 2009	Butnariu, V. M., <i>Tezaurul de la Ungureni. Prolegomene la circulația șilingului în Moldova</i> , in: <i>AIIX</i> , 46, 401-438.
CHIȚESCU 1971	Chițescu, M., <i>Tezaur romane ascunse pe vremea lui Antoninus Pius în Dacia</i> , in: <i>SCIV</i> , 22, 3, 401-410.
FEDOROV 1966	Fedorov, D., <i>Monety Pribaltiki XIII-XVIII stoletij. Opredelitel' monet</i> , Kommentarii i dopolnenija A. Molvygina, Ed. Valgus, Tallin.
GUMOWSKI 1960	Gumowski, M., <i>Handbuch der polnischen Numismatik</i> , Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Graz.
HERINEK 1970	Herinek, L., <i>Österreichische Münzprägungen von 1740-1969</i> , Münzhandlung Herinek, Wien.

- IGNAT 1987 Ignat, M., *Contribuții la cunoașterea ceramicii dacice de la răsărit de Carpați – vasele cu tezaure monetare din secolele II-III e.n.*, in: *Suceava*, 13-14 (1986-1987), 103-118.
- IGNAT 1977 Ignat, M., *Contribuții numismatice la istoria dacilor din nordul Moldovei în secolele II-III e.n.*, in: *Suceava*, 4, 75-92.
- ILIESCU, KIRIȚESCU 1997 Iliescu, O., Kirițescu, C. C., *Monedele în circulație și problemele monetare în secolele XVIII-XIX. I. Haosul monetar și încercările de limitare a efectelor lui*, in: Kirițescu, C. C., *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*², I, Ed. Enciclopedică, București, 113-125.
- KOPICKI 1995 Kopicki, E., *Ilustrowany skorowidz pieniędzy polskich i z polską związanych*, I-II, Polskie Towarzystwo Numizmatyczne, Zarząd Główny, Warszawa.
- LĂZĂRESCU 2014 Lăzărescu, V.-A., *Is there a meaning behind the distribution patterns of the Late Roman coins found in Barbaricum? A comparative approach between the inner- and extra-Carpathian areas*, in: Cociș, S. (Hrsg.), *Archäologische Beiträge: Gedenkschrift Zum Hundertsten Geburtstag Von Kurt Horedt*, Mega Verlag, Cluj-Napoca, 207-242.
- LRBC I *Late Roman Bronze Coinage A.D. 324-498*, Spink & Son Ltd., London, 1965. I. Hill, P.V., Kent, J. P. C., *The Bronze Coinage of the House of Constantine A.D. 324-346*.
- MATVEEV, BOLDUREANU 2018 Matveev, S., Boldureanu, A., *O monedă macedoneană de bronz de la Tudora (raionul Ștefan Vodă)*, in: *Tyragetia*, 12 (27), 1, 267-270.
- MBR 1977 Luchian, O., Buzdugan, G., Oprescu, Gh., *Monede și bancnote românești*, Ed. Sport-Turism, București.
- MER III, IV *Catalogue des monnaies de l'Empire romain*. III. Giard, J.-B., *Du soulèvement de 68 après J.-C. à Nerva*, Bibliothèque Nationale de France, Poinson Numismatique, Paris/Strasbourg, 1998; IV. Besombes, P.-A., *Trajan (98-117 après J.-C.)*, Bibliothèque Nationale de France, Poinson Numismatique, Paris/Strasbourg, 2008.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA 1998 Mihailescu-Bîrliba, V., *Monedele și ceramica: vasele tezaurelor monetare din Dacia liberă*, in: *ArhMold*, 21, 135-148.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA 1991 Mihailescu-Bîrliba, V., *Tezaurul de denari imperiali romani de la Gherăeștii Noi, jud. Neamț*, in: *ArhMold*, 14, 57-65.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA 1990 Mihailescu-Bîrliba, V., *Dacia răsăriteană în secolele VI-I î.e.n. Economie și monedă*, Ed. Junimea, Iași.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980 Mihailescu-Bîrliba, V., *La monnaie romaine chez les Daces orientaux*, Ed. Academiei R.S.R., București.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA 1979 Mihailescu-Bîrliba, V., *La découverte monétaire de Davideni (dép. de Neamț) et les trésors de deniers s'achevant par des deniers de Marc Aurele*, in: *Dacia*, N.S., 23, 319-322.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA 1970 Mihailescu-Bîrliba, V., *Circulația monetară la triburile libere de la răsărit de Carpați (sec. II-IV e.n.)*, in: *MemAntiq*, 2, 281-344.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1993 Mihailescu-Bîrliba, V., Butnariu, V. M., *Descoperiri monetare din Moldova. II*, in: *ArhMold*, 16, 289-294.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1988 Mihailescu-Bîrliba, V., Butnariu, V. M., *Descoperiri monetare din Moldova. I*, in: *ArhMold*, 12, 311-320.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA, NICOLAE, ASĂVOAIE 2002 Mihailescu-Bîrliba, V., Nicolae, E., Asăvoaie, C., *Descoperiri monetare din Moldova. III*, in: *ArhMold*, 22 (1999), 219-232.
- MIR 14, 18 *Moneta Imperii Romani*. 14. Woytek, B., *Die Reichsprägung des Kaisers Traianus (98-117)*, Bd. I-II, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 2010; 18. Szaivert, W., *Die Münzprägung der Kaiser Marcus Aurelius, Lucius Verus und Commodus (161-192)*, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 1986.
- MITREA 1971a Mitrea, B., *Descoperiri recente și mai vechi de monede antice și bizantine în Republica Socialistă România*, in: *SCIV*, 22, 1, 115-134.

- MITREA 1971b Mitrea, B., *Découvertes récentes et plus anciennes de monnaies antiques et byzantines en Roumaine*, in: *Dacia*, N.S., 15, 395-413.
- MITREA 1963a Mitrea, B., *Descoperiri recente și mai vechi de monede antice și bizantine în Republica Populară Română*, in: *SCIV*, 14, 2, 466-474.
- MITREA 1963b Mitrea, B., *Découvertes récentes et plus anciennes de monnaies antiques et byzantines sur le territoire de la République Populaire Roumanie*, in: *Dacia*, N.S., 7, 589-599.
- MITREA, BUZDUGAN, APOSTOL 1984 Mitrea, B., Buzdugan, C., Apostol, V., *Date noi referitoare la tezaurul de la Fedești (jud. Vaslui)*, in: *AMM*, 5-6 (1983-1984), 149-154.
- MITREA, MIHAILESCU-BÎRLIBA 2003 Mitrea, B., Mihailescu-Bîrliba, V., *Tezaurul de monede romane de la Bălănești (jud. Neamț)*, in: *ArhMold*, 23-24 (2000-2001), 199-208.
- MITREA *et al.* 1982 Mitrea, B., Buzdugan, C., Rotaru, M., Apostol, V., *Tezaurul de monede histriene de la Fedești (jud. Vaslui)*, in: *AMM*, 3-4 (1981-1982), 45-55.
- MROWIŃSKI 1986 Mrowiński, E., *Monety Rygi*, Polskie Towarzystwo Archeologiczne i Numizmatyczne, Komisja Numizmatyczna, Warszawa.
- MUNTEANU 2018 Munteanu, L., *Descoperiri monetare din Moldova. X*, in: *ArhMold*, 41, 141-156.
- MUNTEANU 2017a Munteanu, L., *Descoperiri monetare din Moldova. IX*, in: *ArhMold*, 40, 95-108.
- MUNTEANU 2017b Munteanu, L., *Some considerations of the Roman coin finds in the hinterland of the provinces of Dacia and Moesia Inferior*, in: Caccamo Caltabiano, M. (ed.), *XV International Numismatic Congress Taormina 2015. Proceedings*, I, Arbor Sapientiae Editore, Roma/Messina, 925-929.
- MUNTEANU 2013 Munteanu, L., *Descoperiri monetare din Moldova. V*, in: *ArhMold*, 36, 191-198.
- MUNTEANU 2006 Munteanu, L., *Preliminary data about the coin hoard of Iași – 2002*, in: Mihailescu-Bîrliba, V. (ed.), *The Great Medieval Coin Hoard of Iași. Historical Significance of the Great Medieval Coin Hoard of Iași*, Institutul European Press, Iași, 433-474.
- MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2016 Munteanu, L., Boțan, S.-P., Apostu, A.-E., *Descoperiri monetare din Moldova. VIII*, in: *ArhMold*, 39, 129-140.
- MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2015a Munteanu, L., Boțan, S.-P., Apostu, A.-E., *Descoperiri monetare din Moldova. VII*, in: *ArhMold*, 38, 175-190.
- MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2015b Munteanu, L., Boțan, S.-P., Apostu, A.-E., *Some recent Roman coin finds from the southern Moldavia*, in: *SAA*, 21, 1, 25-36.
- MUNTEANU, IAȚCU 2014 Munteanu, L., Iațcu, I., *Descoperiri monetare din Moldova. VI*, in: *ArhMold*, 37, 169-179.
- MUNTEANU, MIHĂILESCU 2018 Munteanu, L., Mihăilescu, D., *Tezaurul monetar roman de la Gârcina (jud. Neamț)*, in: Munteanu, L., Nicola, D., Talmațchi, G. (ed.), *Studia numismatica et archaeologica in honorem V. Mihailescu-Bîrliba oblata*, Ed. Academiei/Ed. „Constantin Matasă”, București/Piatra-Neamț, 213-258.
- MUNTEANU, MIHĂILESCU, DUMITROAIA 2017 Munteanu, L., Mihăilescu, D., Dumitroaia, Gh., *Tezaurul de monede romane imperiale de la Dragomirești (jud. Neamț)*, in: Istina, L.-E. (ed.), *In honorem magistri Ioan Mitrea octogenarii*, Ed. Magic Print, Onești, 93-132.
- MUNTEANU, ONEL 2012 Munteanu, L., Onel, C., *Descoperiri monetare din Moldova. IV*, in: *ArhMold*, 35, 181-189.
- MUNTEANU, POPUȘOI 2014 Munteanu, L., Popușoi, E., *The Roman Coin Hoard from Iezer*, in: AIIIX, 51/ Mihalache, A., Aparaschivei, D., Cliveti, Gh., Simon, Al. (ed.), *Inovație și interdisciplinaritate în cercetarea arheologică și istorică: teorii, metode, surse (supliment)*, Iași, 1-34.
- PĂUNESCU, ȘADURSCHI, CHIRICA 1976 Păunescu Al., Șadurschi P., Chirica V., *Repertoriul arheologic al județului Botoșani*, I, Academia de Științe Sociale și Politice a R.S.R., Comisia de Arheologie, București.
- PERE 1968 Pere, N., *Osmanlılarda madenî paralar. Yapı ve Kredi Bankasının Osmanlı madenî paraları koleksiyonu*, Doğan Kardes Matbaacılık, İstanbul.

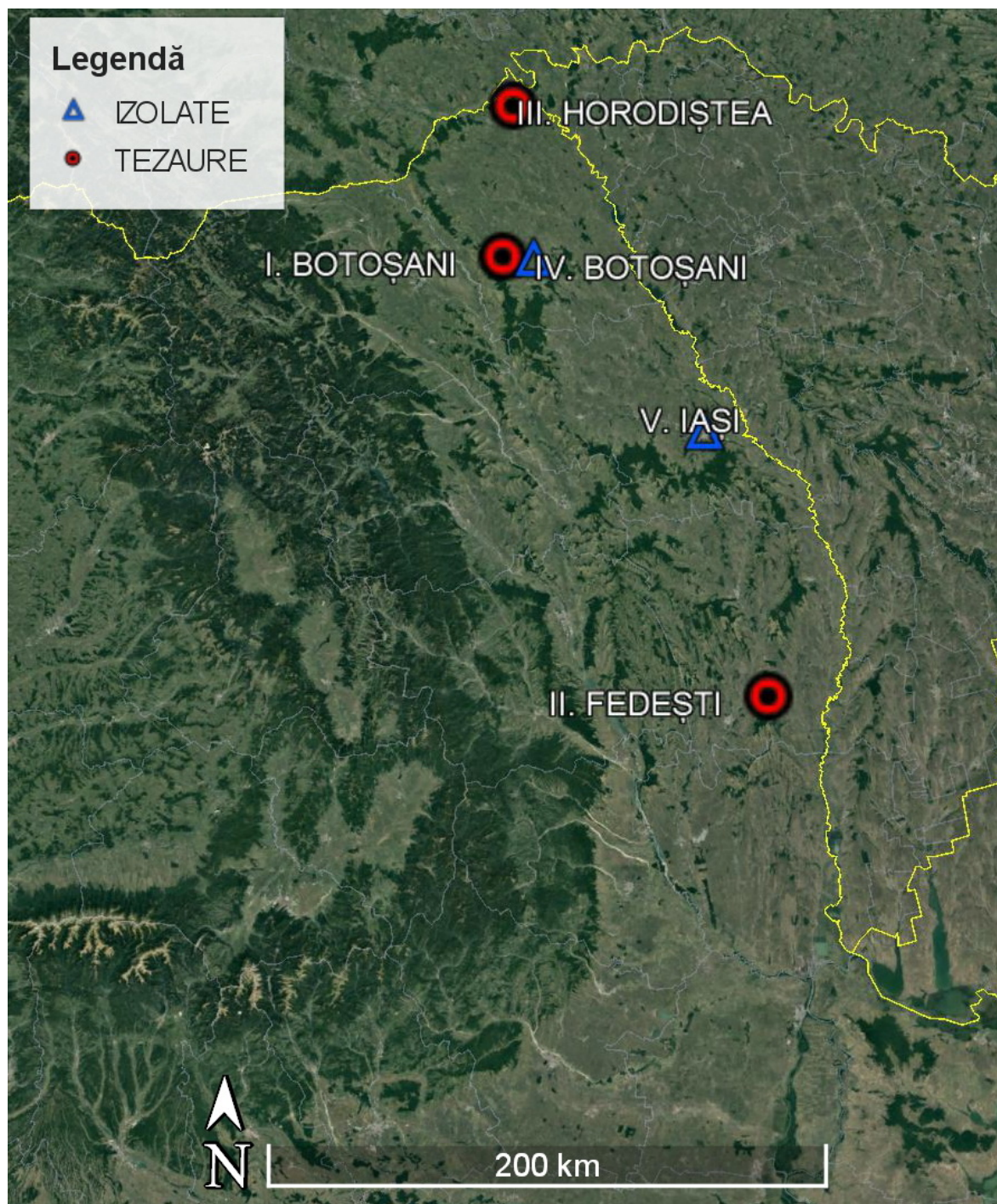
- PETOLESCU, BUZDUGAN 1997 Petolescu, C. M., Buzdugan, C., *Date noi privind tezaurul de monede histriene descoperit la Fedești (jud. Vaslui)*, in: CN, 7, 15-17.
- RIC I², II/1², II, III, VII *The Roman Imperial Coinage*. I². Sutherland, C.H.V., *From 31 BC to AD 69*, Spink & Son Ltd., London, 1984; II/1². Carradice, I.A., Buttrey, T. V., *From AD 69-96. Vespasian to Domitian*, Spink & Son Ltd., London, 2007; II. Mattingly, H., Sydenham, E.A., *Vespasian to Hadrian*, Spink & Son Ltd., London, 1926; III. Mattingly, H., Sydenham, E. A., *Antoninus Pius to Commodus*, Spink & Son Ltd., London, 1930; VII. Bruun, P. M., *Constantine and Licinius. A.D. 313-337*, Spink & Son Ltd., London, 1966.
- SANIE 1981 Sanie, S., *Civilizația romană la est de Carpați și romanitatea pe teritoriul Moldovei. Secolele II î.e.n. – III e.n.*, Ed. Junimea, Iași.
- SANIE, ȘADURSCHI 1979 Sanie, Ș., Șadurschi, P., *Circulația monetară în secolele II î.e.n. – IV e.n. în județul Botoșani*, in: *Hierasus*, 1, 187-196.
- SANIE, ȘADURSCHI 1976 Sanie, Ș., Șadurschi, P., *Tezaurul de la Dersca (jud. Botoșani)*, in: CI, S.N., 7, 83-90.
- SNG Alpha Bank I Kremydi-Sicilianou, S., *Sylloge Nummorum Graecorum. The Alpha Bank Collection. Macedonia I: Alexander I-Perseus*, Alpha Bank, Athens, 2000.
- SNG ANS 8 Troxell, H. A., *Sylloge Nummorum Graecorum. The collection of the American Numismatic Society, Part 8: Macedonia II, Alexander I-Philip II*, The American Numismatic Society, New York/Wetteren, 1994.
- SNG Cop. II.2 *Sylloge Nummorum Graecorum. The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum. II. Thrace and Macedonia. 2. Macedonia*, Sunrise Publications Inc., New Jersey, 1982.
- SULTAN 1977 Sultan, J., *Coins of the Ottoman Empire and the Turkish Republic. A detailed catalogue of the Jem Sultan collection*, Thousand Oaks, California, B & R Publishers.
- TALMAȚCHI 2009 Talmațchi, G., *Câteva date noi privind descoperirile monetare de bronz macedonene din Dobrogea*, in: *ArhMold*, 32, 73-93.
- TALMAȚCHI, MUNTEANU 2018 Talmațchi, G., Munteanu, L., *Noi informații despre tezaurul de la Fedești (com. Șuletea, jud. Vaslui)*, in: *AMT*, 15, 209-220.
- VÎLCU, BOLDUREANU 2015 Vîlcu, A., Boldureanu, A., *Epoca modernă. Perioada fanariotă: 1711-1812. Regimul fanariot*, in: Boldureanu, A., Nicolae, E. (coord.), *Moneda în Republica Moldova*, Tipografia centrală, Chișinău, 261-276.
- ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970 Zaharia, N., Petrescu-Dîmbovița, M., Zaharia, Em., *Așezări din Moldova. De la paleolitic pînă în secolul al XVIII-lea*, Ed. Academiei R.S.R., București.
- ZANE 1930 Zane, G., *Economia de schimb în Principatele Române*, Ed. Casei Școalelor, București.

LIST OF ILLUSTRATIONS

- Pl. I. Coin discoveries from Moldavia (nos. I – V.1-5).
- Pl. II. The map of coin discoveries: I. Botoșani (Botoșani County); II. Fedești (Vaslui County); III. Horodiștea (Botoșani County); IV. Botoșani (Botoșani County); V. Iași (Iași County) (source: Google EarthPro).

Pl. I. Monede descoperite în Moldova (nr. I-V.1-5).

Pl. II. Harta descoperirilor monetare: I. Botoșani (jud. Botoșani); II. Fedești (jud. Vaslui); III. Horodiștea (jud. Botoșani); IV. Botoșani (jud. Botoșani); V. Iași (jud. Iași) (sursa: Google EarthPro).